

A gyermek elvtárs és a nagy emberek

Regényrészlet

Bárcsak jó gyerek lennék!

Vannak gyerekek, akik jók és példás magaviseletűek mindjárt születésüktől fogva. Egy jó és példás magaviseletű gyereknek nem hurkás a harisnyája és nem lóg kibomolva a copfja, nem gyúlik össze pizok a lábujjai között, és a szandálját sem cseréli össze. Egy példás magaviseletű gyerek nem fél a sötétől, a mennydörgéstől és a hénától, és nem fél a kolhoz bikájától és az egyenruhás férfaktól. Egy jó gyerek nem kezd nevetni, amikor levessel van tele a szája, nem turkál a kásában, és nem hagyja a bilizést az utolsó pillanatra. Egy jó gyerekkel egyáltalán nem esik meg olyasmi, ami szégyellnivaló vagy megbotránkoztató.

Bárcsak én is ilyen példás magaviseletű gyerek lennék!

Ha jó és rendes gyerek volnék, anya bizonyára nem hagyott volna el. Hiszen annyi mindent megbocsátott már, de most, úgy látszik, végképp betelt a mérték. Velem állandóan olyan dolgok történnek, amiről egy jó és példás magaviseletű gyereknek sejtelve sincs.

Amikor segíték anyának eltörölgetni, hát nem kicsúszik a legszebb és legdrágább csésze vagy tányér a kezem közül – még hozzá akkor, amikor már alaposan elmostuk, leöblítettük és megszáritottuk! És ha az úton elénk kerül akár csak egy aprócska pocsolya is, hát nem belelépek, és amikor két hosszúkabátos, puskás ember áll az ajtóban, olyankor belebotlom egyikük csizmájába, és ha papír és könyvhalom magasodik a szoba közepén, orral előre beleesem. És anyának ezt látva kibuggyannak a könnyei.

– Zárja be valahová ezt a nyomorult kölköt! – ordított ránk a fekete bőrkabátos ember, és rám bökött kövér mutatoujjával.

Anyá az ölébe vett, és szoroson ölelt magához. Nedvesen csillogott a szeme, én pedig elpityeredtem. Valójában beleütöttem a hasam az egyik könyv kemény sarkába, de ez a kis fájdalom semmiség volt az undok bácsi undok hangjához képest. A „kölkök” csúnya szó – és ezt most rám mondják! A nagy embereknek mindent szabad: a vadidegen férfiak kiráncigálhatják az íróasztalunk fiókjait, és a papírokat a földre szórhatják, kihúzgálhatják a könyveket a könyvespolcra, és a halom tetejére hajthatják – és anya egyetlen rossz szót sem szól, hanem

csak sóhajtozik! Bezzeg, ha én hagyom este a földön a játékaimat, belenézek anya és apa fiókaiba, vagy belerajzolok a buta könyvekbe néhány képet, a szidásnak nincs se eleje, se vége!

A feketekabátos bácsi pöffeszkedve állt, egyik kezét zsebre dugta, a másikkal pedig rám mutatott: – Tüntesse el ezt a fattyút az útból!

– Menj be szépen a másik szobába, és légy jó – mondta anya az idegen bácsi hátának. – Ne félj, jóra fordul minden! Mindig előadódnak tévedések...

Behúzott magával a hálósobába, és fölgújtotta a villanyt. Tudta, hogy félek a sötétben. Igaz, most nappal volt, mégis homályosnak tűnt a szoba. A csipkefüggönyök között benézett az öreg, leveleit vesztett ezüstös fűz, mely néha rossz tréfát engedett meg magának, és ráncos arcát az ablakhoz nyomta.

– Nézegess addig könyveket, vagy játssz a kirakóval – szolt anya, és becsukta az ajtót maga mögött.

– Itt írja alá! – hallottam az ajtón át a dörgő hangot. – És írjon rá keltezését is: ezerkilencszázötvenegy április tizenkettedike!

Anya furcsamód szót fogadott az ellenszenves bácsinak, és hagyott egyedül penészedni a hálósobában. Kemény feladat volt: jó gyerekek kellett lennem, kerül, amibe kerül.

Ugyan ki akar vásott gyerek lenni? Én legalábbis nem: folyton próbálok jól viselkedni, és csak jó szándékok jutnak az eszembe, de mit tegyek, ha ezeknek legalább a fele nem sikerül.

Az egyik reggeli csínytevésemet akárki láthatja: a nappali és a konyha közti ajtóról van szó, amelyet filctollal telerajzoltam hercegkisasszonyokkal. Csak szebbé akartam varázsolni az ajtót, ám a felület rücskösebbnek bizonyult, mint amilyennek látszott, és a hercegkisasszonyaim inkább manókra hasonlítottak, és amikor megpróbáltam mosogatóronggyal eltüntetni, még siralmasabb képet mutattak. Olyan lett az ajtó, mintha tintásüveggel és gyümölcsös tejbegrízzel vettem volna célba. Anya persze megharagudott, és alaposan leszidott. Különösen az esett rosszul, hogy a rajzaimat egy disznóól ajtajának nevezte – ugyan biza tudnak-e a disznók filctollal rajzolni? Aztán még nagyobb haragra gerjedt, amikor meglátta, hogy Tücsök és Szimat a hálósobában randalíroztak, felborították a székeket és összegyűrték anya és apa ágyának a takaróját. Teljesen megfeledkeztem róla, hogy párzás idején nem tartózkodhatnak egy szobában, és ki gondolta volna, hogy Tücsök föl tud ugrani az ágyra rövid kajla lábaival.

– Na, reméljük, hogy a pincsikutya és a vadászeb méretkülönbsége segít – sóhajtozott anya magában, de láttam az arcán, hogy az ajtó és a kutyák násza később még beszédtema lesz a családban.

De láss csodát! A puskás férfiak érkezése egyszerre elfeledtette anyával a lila ajtót és a kutyák nászát.

Az éjjeliszekevényen halomban álltak esti mesekönyveim és a kirakós dobozok. A kirakóval addig szerettem játszani, míg rá nem jöttem, hogy jön ki egy kép. Kezdetben minden félresikerült: a kutya feje a tyúk nyaka helyére került, a tehén fenekéhez pedig a ló sűrű farka. Amikor először sikerült összeállítanom

egyedül a nagyfejű kutyát, igencsak büszke voltam – egyszerre nagyon jó és példás magaviseletű gyerekek éreztem magam. Hamar megtanultam, hogy ha egyszerre megfordítom a sort, akkor fele idő alatt új képet tudok alkotni. Mindez örömteli felfedezés volt. De ki nem unja meg folyton kirakni ugyanazokat a képeket? Az idegen nénik megcsodálták ugyan, hogy milyen gyors vagyok, de az volt az érzésem, hogy ezt a csikorgó kabátú bácsit nem érdekelné a menyeyei tehén vagy a kakas képe. Pedig valahogy értésére kell adnom, hogy engem nem hívnak kölöknek, hanem „énekes madárnak”, „kis filozófusnak”, „arany-málinkónak” vagy „elképesztően okos gyerekeknek”. Na persze néha „buta gyerekeknek” is, de egészen más hangsúllyal, mint ahogy a „kölköt” ejtik. Ültem anya és apa ágyának a szélén, lógáztam a lábam, és azon tűnődtem, mit csináljak.

A másik szobából beszédfoszlányokat hallottam: az idegen bácsi hangosan és mérgesen beszélt, anya pedig nyugodtan válaszolgatott, csak ezúttal magasabb hangon, mint szokott. Anya ugyanis szoprán, és olyan tisztán tud énekelni, hogy libabőrös lesz tőle a hátam. Az én torkomon nem jön ki olyan magas hang.

Pedig énekléssel értésére adhatnám ennek az ordítózó, kölköző bácsinak, hogy ebben a házban egy kis énekesmadár él, nem pedig egy fattyú! Énekléssel mindig jobb kedvre lehet deríteni a nagy embereket, én pedig sok dalt tudtam – igaz, nem elejüktől a végükig, de a dalok eleje mind itt volt a fejemben.

*Hol virágzik a tavaszi berkenye?
Kedvesem, olyan vagy, mint almafán a virág.
Barátaim, jobb a víznél a cibere:
sóvárogsz utánam, ha tavasz köszönt be ránk.*

daloltam elsőre. Ez egy szép és szomorú dal, egészen elérzékenyül tőle az ember. Apa dalai sokkal vidámabbak. Például ez:

*Halkan duruzsolt a szamovár,
emlékszel-e, gyönyörűségem?
Nata-a-a-sa, Nata-a-sa, messzire sodort az élet!*

Ezt a Nata-a-sát találtam a legszebb résznek, jó volt teli torokból énekelni.

Ekkor azonban kivágódott az ajtó, a kilincs a falnak ütődött, és a feketekabátos ember berontott a szobába, megragadta a vállam, és úgy megrázott, hogy a szemem és az orrom megnedvedett.

– Ő, te átkozott népnýúzó! Befogod a pofád, vagy téged is magammal viszlek! Átkozott kulákfattyú! – ordított rám, én pedig megállapítottam, hogy valamennyi foga szuvas. Fekete kabátja ropogott és ellenszenvesen búzlótt. A férfi legalább olyan rémisztő volt, mint a Halál a „Csalogány” című könyvemben, és a legijesztőbb az volt, hogy, miközben elengedte a vállam, oroszul kiabált ki valamit a másik szobába. Félelmetes volt. Ez csak rosszat jelenthetett, mi több, a legrosszabbat! Nem értettem ugyan, hogy mit mond, de az orosz nyelv lejtését

ismertem: ezen a nyelven beszéltek azok a fekete emberek is, akik Mari nagymamát elvitték. Ez időtlen idők előtt történt ugyan, már nem is emlékeztem, hogyan nézett ki nagymama és azok a férfiak, de a nyelv lejtése még mindig ott csengett a fülemben. Álomban gyakran kísértettek a fekete férfiak – ilyenkor pedig szorongani kezdtem, amitől másképp nem tudtam megszabadulni, mint hogy bebújtam anya és apa közé az ágyba. A nagy emberek „deportáló pribékeknek” nevezték őket, számomra azonban fekete emberek voltak, és tessék, már megint megjelentek. Távolról nézve közönséges puskás embereknek látszottak – egészen olyanoknak, mint apa vadászczimborái, de csakhamar kiderült, hogy nem azok, hanem fekete emberek.

Becsszó, nem szándékosan ordibáltam! El akartam menekülni – el ebből az ágyból, el ebből a szobából, el ebből a világból, ahol bármelyik percben megjelenhetnek az ilyen fekete emberek, álomban és a valóságban egyaránt, el ebből a kis testből, amit oly alaposan megráztak!... Miért nem tud az ember hanggá változni, és hangként elröppenni a nagyvilágba?

A saját ágyamban ébredtem, fura gyógyszerizzel a számban. Az ágy előtt, a borzprém szőnyegen két nagy bőrönd állt, anya épp akkor fejezte be a pakolást. Végre vége a rossz álomnak, gondoltam... de mégsem volt vége, mert még mindig idegen hangfoszlányok szűrődtek be a másik szobából. Most azonban mellettem állt anya, és közben apa is hazaérkezett, úgy hogy nem volt okom a félelemre.

Aztán száraz harisnyát és bugyit adtak rám, mert valahogy pisis lett a bugyim – kínos dolog, de nem volt mit tenni: ami megesett, megesett. Apa behozta az előszobából a kabátom és a sapkám, de ezúttal anya akart felöltöztetni. – Ki tudja, talán ez lesz az utolsó alkalom – szölt, és kivette a szekrényből a muffomat is – mind a kettőnknek ugyanolyan muffja volt, szürke, göndör bundával bélelve. Az én muffom persze jóval kisebb volt, mint az övé, és nem lapult a zsebében bugyelláris.

– Kész örület! – fújtatott apa. – Ezzel a nyomozóval nem lehet szót érteni! De meglátod, hogy itt valaki nagyot tévedett! Holnap már ismét itthon leszel!

Erre anya csak akkor válaszolt, amikor már kiértünk a főútra, ahol egy furcsa autó várakozott – kívülről olyan volt, mint egy teherautó, de a platóját egy sötétzöld házikó foglalta el.

– Hát persze – a vad egyértelműen abszurd! – mondta anya, miközben a kocsit nézte és a fejét csóválta. – Ki látott már ilyen autót, amelyben zárkák vannak és rácsosak az ablakai! Ki tudja, kivel tévesztettek össze? Ha holnap sem kerülnek elő, telefonálj hétfőn az iskolaügyi hivatalba, és mondd el nekik, mi történt.

A fekete férfiak vállukra vetett puskával lépdeltek a nyomunkban és nem szóltak egyetlen szót sem. Még a bőrkabátos is hallgatott, csak időnként káromkodott magában: – A kutya úristenit! – Olyan sokan gyűltek össze anya búcsúztatására, hogy temérdek időt vett igénybe az ölelkezés és a puszkilkozás. Armídiának, a szomszéd néninek, akinek szeplős arcán úgy csurogtak a könnyek,

mint vékony patakok, anya csak annyit mondott vidám tanárnős hangján: – Nem érdemes sírni, ez még nem a temetésem. Talán már holnap itthon leszek, és az istállóban újból én fejem meg Klárát! – Ekkor Armiida hangosan felzokogott, és nem is hagyta abba, míg Artúr bácsi a vállára nem tette lapát tenyerét, és szigorúan rá nem szólt: – Asszony, ne bőgj!

Anya engem és apát ölelt legtovább.

– Légy jó gyerek! – kiáltott vissza, amikor a vaslétrán fölkapaszkodott a teherautóra. – Légy jó gyerek, és akkor anya hamar hazajön! Talán holnap, talán holnapután... Az a legfontosabb, hogy légy jó, és fogadj szót apádnak!

Még sokáig álltunk ott, és bámultunk a kocsi után. Az iskola melletti hatalmas fák mögött lassan lebukott a nap, és a levegőben összekeveredett a benzinszag a juharfalé illatával.

Anya a tűzhelyen felejtette a forró szirupot – jutott eszembe hirtelen. Apa nem felelt, csak elfordította a fejét.

Nyilvánvaló – ki akarna most a világ legostobább gyerekével társalogni?! Egy olyannal, aki összefirkálja az ajtót, beereszti a kutyákat, károg és a tetejében még be is pisil! Még szerencse, hogy apa nem ment el a puskás emberekkel, és nem hagyott egészen magamra!

De honnan tudhatták ezek a fekete férfiak, hogy épp anyáé a világ legostobább gyereke? És hogyan lehetne tudtukra adni, hogy én végül – talán már holnap – jó és példás magaviseletű gyerek leszek? A jó és példás magaviseletű gyerek anyja nem hagyja el a gyereket, és nem megy el csak úgy, legalábbis nem az ilyen fekete emberekkel...

Háziasszonyt játszunk

A nagy emberek természetesen okosak és ügyesek. Tudnak olvasni, hangszeren játszani, füvet kaszálni, fölászni a földet és begyújtani a kályhába. A cipőfűző és a hajszalag megkötése nekik gyerekjáték, ahogy az a gombok, kapcsok és húzózárok bezárása és kinyitása is. Néha olyan bonyolultan tudnak beszélni, hogy egy szót se érteni a beszédükből, még ha amúgy tiszta észt nyelven beszélnek is. Megjegyezhetem a szavaikat – az olyan szavak, mint a „letartóztatni”, az „enkávéde” és az „amnesztia” ünnepélyesen hangzanak, a jelentésük azonban homályban marad. Szerintem jópofa dolog ilyen furcsa szavakat mondani, néha magamban suttogva, máskor hangosan énekelve.

„Enkávédé-enkávédé, a manó kidugja fejét, enkávédé-enkávédé, megkocogtatja az ablak üvegét” – ezt könnyű „Az erdei kunyhó manója” dallamára énekelni.

Amikor ezt a szüleimnek először előadtam, apa és anya úgy nevetett, hogy kicsordultak a könnyeik. Ez amolyan vidám nevetés volt – nem sértő, mint amikor hátrafelé menve beleestem a mosódézsába. Úgy bizony, a nagy emberek olykor csúnyán is tudnak nevetni, még ha apáról és anyáról is van szó, és egyébként

„aranymorzsácskánknak” szólítanak. Próbálják csak ki, milyen aranymalinkóként elterülni hanyatt a szappanos vízben a nagy, vizes lepedők között! Legelőször velük nevettem én is – nem tudom, miért, talán udvariasságból, de aztán a szappan csípni kezdte a szemem, és elsírtam magam...

Igazán kellemetlen emlék, ahogy beleestem a mosódézsába! Mindez azért jutott eszembe, mert amikor anyától elbúcsúztunk és hazajöttünk, észrevettük, hogy a konyhakő éppolyan lucskos, mint azon a télen, amikor apa kimentett a mosódézsából – csak még annál is mocskosabb. A nagy, sáros csizmatalpnyomok között egy csomó kutyamancsnyom virított... a nászútjukat követően Tücsök és Szimat bejöttek az udvarról és most a hálószobában viháncoltak.

– Az ördögbe is, már csak ez hiányzott! – bödült el apa, azzal Szimatot elráncigálta Tücsök közeléből, és bezárta a hidegkamrába.

– Nos, kiscsibém – szólt hozzám komoly hangon, és a vállamra tette a kezét. – Most háziasszonyost kell játszsanunk egészen addig, amíg anya hazajön. Holnapra mindent rendbe teszünk, ugye?

Először kettesben felmostuk a konyhakövet, azután a helyükre tettük a nappaliban a könyveket, a papírokat meg beraktuk a fiókba. A hidegkamra ágy-neműs szekrénye is arra várt, hogy rendbe tegyék – merthogy a feketekabátos bácsi kihajigálta belőle az összes lepedőt és abroszt –, de apa úgy ítélte meg, hogy ez nem sürgős, ezért a fehéreneműt fölrakta csak az asztalra, hogy Szimat ne érje el és ne cibálhassa.

A hidegkamra olyan helyiség, ahol anya azokat az edényeket és fehéreneműt tartja, amelyeket nem használunk gyakran. Ebben a kamrában nincs kályha, ezért nem lehet benne télen lakni.

Tulajdonképpen minden szobánkban hideg van, és csak nyáron lehet megenni gyapjúzokni nélkül. A konyhában ellenben egész nap duruzsol a tűz a kályhában – ott bátran levethetném a gyapjúzoknimat, de kinek van kedve állandóan ezzel vacakolni! Hosszú csíkos rongyszőnyegek borítják a konyhakövet és a nappali padlóját, a hálókamrában viszont borzbunda szőnyegek hevernek az ágyak mellett – ezek apa és Szimat vadászsákmányai. Az ablakoknál különösen hideg van – játékosan szólva ott terül el Észak hona. Ősszel a helyükre tesszük ugyan a kettős ablakokat, anya meg teletömi vattával az ablakréseket és még papírcsíkokat is ragaszt rájuk, de ha a papírra teszem a kezem, érzem, hogyan szívárog be a hideg levegő.

A budiban még ennél is hidegebb van, de oda én nem járok – nekem saját kis bilim van az ágy alatt. Anya sapkát tesz a fejére, és sálat köt a nyakába, amikor budira megy, apa azonban harsányan elkiáltja magát: – Íme, a nagy orosz növénynemesítő Micsurin fagyálló fia! – Vagy: – Sasszem, a bátor indián megérkezett felderítő útjáról!

Anya ilyenkor szokása szerint megemlíti, hogy már alig várja, hogy a régi kerékvágásba térjen vissza minden, és végre visszaköltözhesünk a saját lakásunkba.

Merthogy a lakásunk az iskolaépületben helyezkedik el – ott pedig meleg van, és világos minden. A kályhák nagyok és fényesek, a falak világosak, az ablakok nagyok, a vécé pedig tiszta, olyan, amilyenben gyerekek is bátran megfordulhatnak. Ám pillanatnyilag Ljudmila néni lakik a lakásunkban. Anya után Ljudmila néni lett az iskola igazgatónője, merthogy ő jobban tudja elvezetni az iskolát a napfényes sztálini jövőbe. Azért, mert Ljudmila néni Szibériából jött – onnan, ahová Mari nagyit vitték. Amikor a nagy emberek beszélgetését hallgattam, úgy gondoltam, hogy amikor Mari nagymama visszatér Szibériából, ő lesz az iskola igazgatója. Ezen anya keserűen nevetett, és csak annyit mondott, hogy Mari nagymama bizonyosan visszajön egyszer, de az ő korában már nem lesz iskolaigazgató senki. Nagy már akkor is nyolcvannégy éves volt, amikor deportálták, és már akkor is nagyot hallott, ki tudja tehát, hogy most lát-e vagy hall-e egyáltalán. – Igaz, nagyanyád szívós alkat, ha kibírta azt a hosszú utat egy marhavagonban, és még ma is mezőgazdasági munkát végez a sadrinói kolhozban, ahogy írta!

Takarítás közben egyre apa nyomában jártam, de a gondolataim folyton anya körül keringtek.

– Apa, ezek a fekete emberek, akikkel anya elment, ugyanazok, akik nagymamát elvitték?

– Dehogy, hogyan is gondolhatsz ilyet? – kérdezte neheztelve apa. – Azok egészen mások voltak! Egyébként is – anya nemsokára visszajön, úgy hogy ne bánkódj miatta! Tudod: nagymamát azért vitték Szibériába, mert egy nagybirtok gazdasszonya volt. És nem csak őt deportálták – nagyon sok észtet vittek el arra a hideg vidékre, olyanokat, akik gazdag birtokkal, gyárral vagy puccos házzal rendelkeztek. Az ilyesmit manapság nem nézik jó szemmel. De a mi anyánk csak gyerekeket oktatott egész életében, nincs se földje, se háza, és nincsenek vagyontárgyai. Mihelyt a fontos hatóságok elé kerül, azt fogják mondani: – Ezer bocsánat – itt valami fatális tévedés történt! Máris hazavisszük. – Anya pedig hazajön, és haragudni fog, ha idehaza minden a feje tetején áll!

– A feje tetején áll – ismételt meg apa szavait. Ez igazán jól hangzott. De aztán folytattam: – Szeretnék enni valamit. Éhes vagyok.

Apa is észbe kapott, hogy reggel óta egy falat sem ment le a torkán... Behozta a hidegkamrából a tejescsuprot, jó néhány vastag szeletet szelt a kenyérből, és megkente a tűzhelyen levő lábasban fortyogó sziruppal.

– Fogalmam sincs, mit akart anyád kezdeni ezzel a juharfasziruppal, de holnap majd ő maga eldönti – szólt szinte bocsánatkérően. – De egy kevés előleget igazán vehetünk belőle egy ilyen nehéz nap után. Merthogy nincs másunk...

Apával mi ketten edesszájúak vagyunk, de mert cukor dolgában nem rózsás a helyzet, ezért anya juharfaszirupot főz. A szirup összegyűjtése meglehetősen munkás feladat: először lyukakat fúrtunk apával egy nagy juharfa törzsébe, apa pedig fadarabokból kis csapokat fabrikált, melyeket kalapáccsal a lyukakba vertünk. Apa késsel mély vajatokat faragott a facsapokba: ezekben csurgott a juharfaszirup kis edénykéibe, amiket a csapokra akasztottunk. Minden este,

amikor apa hazajött az iskolából, végigjártuk a fákat, és a kis edénykékből a szirupot egy vödörbe öntöttük. A juharfaszirup jó ízű, kicsit olyan, mint a hó, de édesebb. És ha anya több órán át forralja a tűzhelyen, az egész konyhának jó illata lesz – mintha épp most olvadt volna meg a hókéreg, és kihajtottak volna a májvirágok. Ezt az okozza, hogy a víz elpárolog, a szirup meg ott marad a lábokban. Olyan vékony réteg ülepedik le a lábok fenekén, hogy az ember el se hinné, hogy eredetileg csordultig tele volt a vödör. De az a kevés szirup édes és nyúlós, akár a méz, csak egy kicsit világosabb.

– Egykezes kenyeret kérsz vagy kétkezeset? – kérdezte ravaszkodva apa.
– Ismered azt a régi történetet, amelyben a gazda megkérdezi a bérest, milyen kenyeret kér – egy- vagy kétkezeset? A béres mohón rávágja, hogy természetesen kétkezeset – az bizonyára kétszer olyan vastag. De mi történt: a gazda olyan papírvékony szeletet szelt neki, hogy csaknem átlátszott. – Tessék, ez olyan kenyérszelet, amit két kézzel kell fogni, különben szétmállik! – mondta a gazda, és szelt magának egy jó vastag szeletet. – Ez az egykezes szelet, ezt egy kézzel is könnyen tarthatom.

Kicsit sajnáltam a bérest, de azért többször apával nevettem – az általa vágott szeletek vastagok voltak, egykezes szeletek, és a szirup megédesítette a számát.

Apával sokkal könnyebb volt jónak lenni: anya bizonyára rég leteremtett volna a viaszosvászon terítőre lecsöppent szirupért, apa azonban észre sem vette a szirupcseppeket, ahogy a tejcseppeket sem, melyek ivás közben a gyapjúpulóveremre hulltak, hanem így szólt: – Ezt a történetet még a nagymamától hallottam. Sok ilyen históriát tudott.

– Mesélj még egy ilyen történetet! – rimáncodtam, de apa a faliorára nézett, és összerezzent: – Ajjaj, neked már régen ágyban lenne a helyed! Mit szól hozzá anya, ha megtudja, hogy éjfélig meséltem?

Ilyenek a nagy emberek: valahányszor valami érdekes történik, mindig úgy döntenek, hogy aludnod kell. Ebben a tekintetben apa ugyanolyan volt, mint anya, legfeljebb annyit motyogott a könnyörgésem után: – Nem segít a nők sírása, se a gyerekek sivalkodása – a pénz lecsorog a torkomon.

És amikor megijedtem: – És most fogod lecsurgatni a pénzt a torkodon, miután elaludtam? – apa csak nevetett. – Ez a nagymamám szavajárása volt. Nagymama a rannamöisai kocsmáros lánya volt, és gyerekkorától fogva hallotta, hogyan beszélgettek a falusiak egymás között.

Próbáltam ravaszul nagymama felé terelni apa gondolatait és ezzel elodáznival az alvást, de ő nem tágított: – Arcot és kezet mosni, aztán föl a hálóinget! Már elfelejtetted, hogy anya a lelkedre kötötte, hogy jó gyerek legyél?

Ebben igaza volt.

Miközben rám segítette a hálóinget, azt mondta még: – Ha jó gyerek leszel, holnap elmegyünk Jögisoo-ba nagypapa születésnapjára.

– De...

– Semmi de! – tett be az ágyba apa. – Húzd magadra a paplant, tedd a fejed a párnára, és alvás!

- De hát egy jó gyerek nemezbozskorban a lábán fekszik le aludni? - kérdeztem gyorsan, hogy ne szakíthasson félbe.

- Ó, te jó atyaúristen! - képedt el apa, amikor meglátta a lábam. - Hát nemezbozskorban vagy még - sőt kalucsni is van a lábadon? Atyaisten!

Lehúzta a bozskoromat, és a kályhához vitte. - Reggel jó meleg lesznek.

És amikor jóéjszakát-pusztit nyomott a homlokomra, egy kicsit röstelkedve mondta: - Idefigyelj, légy jó gyerek, és ne szólj anyának erről a kis botlásról.

Nagylelkűen bölintottam. Apával valóban sokkal könnyebb volt jó gyereknek lenni.

Jávorszky Béla fordítása

Plank Antal: Fuvallat (vas, 105×84×53 cm, 2018)